

فاطمۃ الزهراء عليها السلام

اهداف، مواضع و دستاوردها

شہید آیت اللہ سید محمد باقر حکیم رحمۃ اللہ علیہ

ترجمہ:

دکتر حجت اللہ فسقری

(عضو هیات علمی دانشگاہ حکیم سبزواری)

ام البنین قرلسفلو

نشر مصارف

www.ketab.ir

سرشناسه: حکیم، محمدباقر، ۱۹۳۹ - ۲۰۰۳ م.

Hakim, Mohammad Baqir

عنوان قرارداد: الزهراء (ع): اهداف، موافق و نتایج . فارسی

عنوان و نام پدیدآور: فاطمه الزهراء (ع) اهداف، مواضع و دستاوردها/ مولف سیدمحمدباقر حکیم؛ ترجمه حجت‌الله فستقري، ام‌البنین قزلسقو.

مشخصات نشر: قم: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر معارف، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۱۸۴ ص. مصور.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۱-۷۹۷-۱

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه

موضوع: فاطمه زهرا (ع)، ۶۸ قبل از هجرت - ۱۱ ق.

شناسه افزوده: فستقري، حجت‌الله، مترجم

شناسه افزوده: قزلسقو، ام‌البنین، مترجم

شناسه افزوده: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر معارف

رده بندی کنگره: ۱۳۹۳ ف۷۴ح/۲ ب۲۲۷

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۷۳

شماره کتابشناسی ملی: ۳۷۳۹۶۰۲

لشرمعارف

فاطمه الزهراء (ع): اهداف، مواضع و دستاوردها

www.ketab.ir

مؤلف آیت الله سیدمحمدباقر حکیم کردآوری و تدوین
مرتضی نعیم الموسوی ترجمه دکتر حجت الله فسنقری و
ام البنین قرظلسلو صفحه آرا حسن مولوی طراح جلد ابوالفضل
زنجیران ناشر دفتر نشر معارف (وابسته به نهاد نمایندگی مقام
معظم رهبری در دانشگاهها) نوبت چاپ پنجم، ۱۴۰۱/۱۰۰۰ نسخه
قیمت ۷۰۰۰ تومان شابک ۹۶۴-۹۶۶-۱-۷۹۷-۵۲۱-۹۶۴

مراکز پخش:

مدیریت پخش دفتر نشر معارف قم، خیابان شهید، کوچه ۲۲، شماره ۳، تلفن و نمابر: ۰۰۴-۳۷۷۴۰۰۰۴ پاتوق کتاب قم (ضمیمه اول) خیابان شهید، روبه روی
دفتر مقام معظم رهبری، تلفن: ۳۷۷۳۵۵۵۱ پاتوق کتاب قم (ضمیمه دوم) ابتدای بلوار امین، بلوار جمهوری اسلامی، نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری
در دانشگاهها، تلفن: ۴۴۴۰-۳۲۹ پاتوق کتاب تهران خیابان انقلاب، چهارراه کالج، پلاک ۷۱۵، تلفن: ۸۸۹۱۱۲۱۲ پاتوق کتاب شیراز سی متر سی سینما
سعدی، بین چهارراه دلاورانو و چهارراه مشیرنو، پلاک ۱۵۰، تلفن: ۰۷۱۳۲۴۴۶۱۵ پاتوق کتاب مشهد چهارراه شهید، خیابان آیت الله بهجت، نبش کوچه
هفتم، تلفن: ۰۵۳۳۳۳۱۱۹ پاتوق کتاب کرمانشاه چهارراه مدرس، خیابان پزشکان، پلاک ۲۲، تلفن: ۰۸۳۳۷۳۳۸۴۱۱ پاتوق کتاب کرمان خیابان شهید
مطهری، بین کوچه ۵۴ و ۵۶، تلفن: ۰۳۴۳۳۳۳۳۳۳۳۳۳ پاتوق کتاب رشت خیابان امام خمینی، روبروی بانک رفاه، تلفن: ۰۱۳۳۳۳۳۳۳۳۳۳۳ پاتوق کتاب تبریز
میدان ساعت، انتهای خیابان مقصودیه، جنب سازمان فناوری اطلاعات شهرداری، تلفن: ۰۴۱۳۵۵۷۶۰۰۰ پاتوق کتاب کرج چهارراه طالقانی، به سمت میدان
سپاه، بعد از زیرگذر، جنب هلال احمر، ساختمان دی، طبقه زیرزمین، تلفن: ۰۲۶۳۴۴۳۵۲۹۰ پاتوق کتاب شهرکرد: خیابان ولی عصر (عج)، بالاتر از سه راه
سینما، تلفن: ۰۳۸۳۳۳۳۳۳۳۳۳۳ پاتوق کتاب قزوین چهارراه بنیاد شهید، روبروی بانک سپه و بانک مهر اقتصاد، تلفن: ۰۲۸۳۳۳۳۳۳۳۳۳ پاتوق کتاب ساری
میدان شهید، خیابان ۱۸ دی، روبروی مسجد امام حسین (ع)، تلفن: ۰۱۱۳۳۳۳۳۳۳۳۳۳ پاتوق کتاب ارومیه تقاطع خیابان رسالت و دستغیب، نبش چهارراه
مافی، تلفن: ۰۴۳۳۳۳۳۳۳۳۳۳۳ پاتوق کتاب ارواک خیابان امام خمینی (ع)، خیابان میزرای شیرازی (مسجد سیدها)، ساختمان حوزه علمیه خواهران، تلفن: ۰۸۶۳۳۳۳۳۳۳۳۳۳
پاتوق کتاب اصفهان چهارراه تختی، خیابان مسجد سید، روبروی بانک صادرات، تلفن: ۰۳۱۳۳۳۳۳۳۳۳۳۳ پاتوق کتاب اردبیل سه راه
دانش، خیابان اسماعیل بیگ، جنب بانک ایران زمین، تلفن: ۰۴۵-۳۳۳۶۰۳۳۴ پاتوق کتاب بیرجند خیابان پاسداران، نبش پاسداران ۱۹، پلاک ۵۴، تلفن: ۰۵۳۳۳۳۳۳۳۳۳۳۳۳
شهر، کوچه بوعلی، تلفن: ۰۷۳۳۳۳۳۳۳۳۳۳۳ پاتوق کتاب اهواز خیابان نادری، خیابان شهید سراج، ساختمان پاس، طبقه همکف، تلفن: ۰۹۱۰۷۷۵۵۱۶۶
پاتوق کتاب بندرعباس خیابان دانشگاه، جنب مؤسسه اعتباری عسکریه، پاساژ کاکتوس، تلفن: ۰۶۳۳۳۳۳۳۳۳۳۳۳ پاتوق کتاب بوشهر خیابان امام خمینی،
جنب حوزه علمیه امام خمینی، تلفن: ۰۹۱۷۶۶۶۶۶۶۶۶۶۶ پاتوق کتاب زنجان خیابان امام خمینی، جنب امامزاده سیدابراهیم (ع) تلفن: ۰۴۴۳۳۳۳۳۳۳۳۳۳۳۳
پاتوق کتاب خرم آباد خیابان شهید مطهری، سه راه اول، روبروی بانک صادرات، تلفن: ۰۹۱۰۷۷۵۵۱۷۴

پایگاه اینترنتی ketabroom.ir نشانی اینترنتی info@ketabroom.ir

فهرست

۷	.....	سخن مترجمان
۱۱	.....	سخن مؤسسه آثار شهید حکیم
۱۵	.....	سراغاز

فصل اول: شخصیت حضرت زهرا علیها السلام - ۱۷

۱۹	.....	مقدمه
۲۱	.....	درخشش پر تالار
۲۵	.....	بانوی نمونه
۲۶	.....	عصمت حضرت زهرا <small>علیها السلام</small>
۲۷	.....	اول: آیه تطهیر
۲۷	.....	دوم: حدیث ثقلین
۲۹	.....	سوم: سایر احادیث متظافر
۳۰	.....	پیامبر اکرم <small>صلی الله علیه و آله</small> و حضرت زهرا <small>علیها السلام</small>
۳۳	.....	بحث روایی
۳۴	.....	الگوی شایسته
۳۵	.....	ابعاد شخصیت حضرت زهرا <small>علیها السلام</small>
۳۷	.....	اول: بُعد خانوادگی
۳۸	.....	دوم: بُعد علمی
۴۱	.....	سوم: بُعد سیاسی
۴۵	.....	بی نوشت

فصل دوم: جنبه‌های زهرا علیها السلام پس از رحلت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله - ۴۷

۴۹	.....	مقدمه
۵۰	.....	انقلاب در قرآن
۵۲	.....	عوامل شکل گیری انقلاب
۵۲	.....	ارکان جامعه اسلامی
۵۳	.....	گروه اول: برگزیدگان
۵۴	.....	گروه دوم: منافقان
۵۷	.....	گروه سوم: رزمندگان و ایثارگران
۵۸	.....	گروه چهارم: اعراب
۵۸	.....	گروه پنجم: مصلحت‌اندیشان و منفعت‌طلبان (فرصت‌طلبان)
۵۹	.....	گروه ششم: صاحبان دیدگاه‌های خاص
۶۰	.....	آزادی سیاسی
۶۱	.....	نشانه‌های انحراف
۶۳	.....	اقدامات پیشگیرانه
۶۶	.....	قاطعیت موضع
۶۹	.....	بررسی گزینه‌ها
۶۹	.....	۱. به کارگیری قدرت (متوسل شدن به زور و جنگ)
۷۱	.....	۲. تسلیم در برابر عمل انجام شده
۷۳	.....	ویژگی‌های والی (حاکم - سرپرست)
۷۸	.....	مقاومت مسالمت‌آمیز
۷۹	.....	بی نوشت

فصل سوم: نهضت حضرت زهرا علیها السلام - ۸۵

۸۷	.....	مقدمه
۸۷	.....	زهرا <small>علیها السلام</small> عهده‌دار رویارویی و مقابله
۸۸	.....	جنبه‌های دینی نهضت حضرت زهرا <small>علیها السلام</small>
۹۰	.....	وجه شرعی این نهضت
۹۱	.....	اهداف نهضت فاطمه <small>علیها السلام</small>
۹۱	.....	هدف اول: بیان نامشروع بودن سقیفه
۹۳	.....	هدف دوم: حفظ رسالت از تحریف

۹۴	هدف سوم: افشای چهره واقعی حکومت
۹۵	هدف چهارم: آفرینش روح مقاومت و پایداری
۹۵	هدف پنجم: حمایت از امیرالمؤمنین <small>علیه السلام</small>
۹۶	موضع دینی
۹۷	روش‌های تحلیل تاریخی
۹۹	مصادره فدک
۱۰۴	هجوم به بیت حضرت زهرا <small>علیها السلام</small>
۱۰۶	حقیقت دشمنی با زهرا <small>علیها السلام</small>
۱۰۸	اول: دشمنی با قرآن
۱۰۹	دوم: دشمنی با پیامبر اکرم <small>صلی الله علیه و آله</small>
۱۰۹	سوم: دشمنی با اهل بیت <small>علیهم السلام</small>
۱۱۰	چهارم: دشمنی با رسالت
۱۱۰	پنجم: دشمنی با مومن
۱۱۱	ششم: دشمنی با زن
۱۱۲	تکامل نقش‌ها
۱۱۴	پی‌نوشت

فصل چهارم: مظلومیت حضرت زهرا علیها السلام - ۱۲۳

۱۲۵	مقدمه
۱۲۶	مظلومیت، یک سلاح است
۱۲۸	مظلومیت در نگاه اسلام
۱۲۹	علت توجه به مظلومیت
۱۳۱	سوالاتی درباره موضوع مظلومیت
۱۳۳	تفسیر درست این پدیده
۱۳۶	عوامل برجستگی مظلومیت حضرت زهرا <small>علیها السلام</small>
۱۳۸	نشانه‌های مظلومیت زهرا <small>علیها السلام</small>
۱۳۸	نشانه اول: شهادت حضرت محسن <small>علیه السلام</small>
۱۳۹	نشانه دوم: پنهان بودن قبر حضرت زهرا <small>علیها السلام</small>
۱۴۰	مقایسه مظلومیت زهرا و حسین <small>علیهما السلام</small>
۱۴۳	پی‌نوشت

فصل پنجم: حزن حضرت زهرا علیها السلام - ۱۴۵

۱۴۷	مقدمه
۱۴۸	بعد شرعی
۱۵۰	بعد تکاملی اندوه فاطمه <small>علیها السلام</small>
۱۵۵	هدف از گریه
۱۵۵	هدف اول: ابراز مصیبت
۱۵۷	هدف دوم: یادآوری مظلومیت
۱۶۰	شکل‌گیری یک پرسش
۱۶۲	هدف سوم: بیان مضمون خلافت اسلامی
۱۶۳	پی‌نوشت

فصل ششم: نگاهی به برخی روایات بیان شده در شأن حضرت زهرا علیها السلام - ۱۶۵

۱۶۷	بازخوانی و بررسی روایات
۱۷۲	ظاهر روایات
۱۷۲	بحث روایی
۱۷۲	بحث تاریخی
۱۷۴	تاویل (تفسیر) روایات
۱۷۷	هدف سیاسی این روایات

سخن مترجمان

سخن گفتن از یگانه بانوی اسلام، بحث تازه‌ای نیست. تاکنون نویسندگان و محققان زیادی پیرامون سیره ایشان آثاری را ارائه کرده‌اند، اما امتیاز کتاب ارزشمند «الزهراء (ع) اهداف، مواقف و نتائج» به این است که نویسنده فرزانه آن تلاش کرده تا به ابعاد جدیدی از شخصیت برجسته حضرت زهرا (ع)، علت توجه ویژه اسلام، به مظلومیت و پاره‌ای از روایات نامعتبر در شأن وی اشاره نماید.

این کتاب در بردارنده سخنرانی‌های ارزشمند مجاهد شهید، آیت‌الله سید محمدباقر حکیم در مناسبت‌های مختلف است که با تلاش مرتضی نعیم الموسوی تدوین و تنظیم شده و در سال ۲۰۰۶ م برابر با ۱۳۸۵ ه. ش از سوی مؤسسه تراث الشهداء الحکیم به صورت کتاب چاپ گشت.

دلایل گزینش این کتاب برای ترجمه

۱. محتوای پرمغز، عمیق و همراه با استدلال‌های محکم و روشن با استناد به آیات قرآن، احادیث نبوی و سخنان گهربار ائمه اطهار (ع)؛
۲. شرح ابعاد شخصیت زهرا (ع) و ارکان جامعه اسلامی؛

۳. بیان چارچوب‌های فکری، شرعی، سیاسی و اخلاقی نهضت حضرت زهرا علیها السلام، بدون اطاله کلام در روایت تاریخ یا شرح رویدادها؛

۴. تلاش مؤلف برای گسترش نگاه درست به اتفاقات پس از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، موضوع فدک و ماجرای حمله به بیت حضرت فاطمه علیها السلام؛

۵. تبیین نقش و تأثیر حضرت زهرا و بر رویدادهای پس از رسول الله صلی الله علیه و آله؛

۶. بهره‌گیری از قلمی شیوا و روان و نثری به دور از تعقید و پیچیدگی؛

در مورد مؤلف کتاب «آیت الله شهید حکیم» باید گفت: ایشان یکی از برجسته‌ترین شخصیت‌های علمی و سیاسی، نه تنها در عراق و در میان شیعیان، بلکه در همه کشورهای اسلامی است که با تلاشهای علمی و سیاسی خود، گام‌های ارزشمندی را در مبارزه با حزب بعث حاکم در عراق، برداشت. این عالم ربانی علاوه بر تدریس و ایراد سخنرانی در مناسبت‌های مختلف، آثار و تألیفات ارزشمندی را در جهت تبلیغ و ترویج فرهنگ قرآن و اهل بیت علیهم السلام از خود به یادگار گذاشته است که برخی از مهمترین آنها که به چاپ رسیده عبارتند از:

۱. کتاب «دور أهل البيت علیهم السلام فی بناء الجماعة الصالحة» (نقش اهل بیت علیهم السلام در ساختن جامعه صالح)؛

۲. کتاب «الوحدة الإسلامية من منظور الثقلین» (وحدت اسلامی از نگاه ثقلین)؛

۳. کتاب «علوم القرآن» (علوم قرآن)؛

۴. کتاب «تفسیر سوره الحمد» (تفسیر سوره حمد)؛

۵. کتاب «القصص القرآنیة» (قصه‌های قرآنی)؛

۶. کتاب «الأخوة الإیمانیة» (برادری ایمانی)؛

این عالم بزرگوار پس از عمری تلاش برای گسترش بیداری میان مردم عراق و مبارزه با رژیم بعث، در اول رجب سال ۱۴۲۴ هـ. ق برابر با هفتم شهریور

۵۱۳۸۲. ش در یک حادثه بمب‌گذاری، پس از اقامه نماز جمعه در جوار مرقد مطهر امام علی علیه السلام به شهادت رسید.
رهبر معظم انقلاب حضرت آیت‌الله خامنه‌ای درباره این عالم شهید چه زیبا فرموده است:

«این شهید عزیز، عالم مجاهدی بود که سال‌های متمادی، برای احقاق حق ملت عراق با رژیم خبیث صدام مبارزه کرد و پس از سقوط آن مجسمه شر و فساد، در مقابله با اشغالگران آمریکایی و انگلیسی همچون سد محکمی ایستاد و مبارزه‌های دشوار را با نقشه‌های شوم آنان آغاز کرد. او خود را برای شهادت در راه این جهاد بزرگ و پیوستن به خیل شهیدان خاندان معظم آل حکیم و دیگر شهیدان علم و فضیلت در عراق آماده کرده بود.
شهید آیت‌الله حکیم، مظهر خواسته‌های بحق ملتی بود که دین، استقلال و آینده کشور خود را در معرض تهدید و خانه خود را در زیر چکمه اشغالگران می‌بیند و می‌خواهد از هویت دینی و ملی خود در برابر متجاوزان دفاع کند.»

در پایان بر خود لازم می‌دانیم از مؤسسه «تراث الشهید الحکیم»، مؤسسه «شهید المحراب للتبلیغ الاسلامی» و «آقای مرتضی نعیم الموسوی» که این اثر ارزشمند، به همت آنان، تدوین و به چاپ رسیده است، کمال سپاس را داشته باشیم.